

حسابداری مالیاتی (Tax Accounting)

چیست؟

پیش از پرداختن به حسابداری مالیاتی، آشنایی با مفهوم مالیات لازم و ضروری است. هزینه‌ای که افراد حقیقی و حقوقی جهت استفاده از خدمات و امکانات عمومی به صورت نقدی پرداخت می‌کنند را مالیات می‌گویند. مالیات یک منبع درآمد مهم برای هر دولت است و به همین دلیل دولت‌ها با وضع قوانین دقیق و سازمان‌های مسئول نسبت به پرداخت و دریافت مالیات نظارت کامل دارند.

مالیات دارای انواع گوناگون است و مالیاتی که برای شرکت بازرگانی یا بنگاه اقتصادی تعیین می‌شود با مالیات حقوق کارکنان فرق داشته و روش محاسبه و مبنای آن نیز متفاوت است.

اصلی‌ترین پرداخت‌کنندگان مالیات، بنگاه‌های اقتصادی یا کسب‌وکارها و سازمان‌های فعال در عرصه تجارت هستند. هر بنگاه اقتصادی پس از یک دوره مالی باید درصدی از درآمد خود را به شکل مالیات به دولت بپردازد. این پرداخت لزوماً باید به صورت دقیق و صحیح و طبق محاسبات باشد. رویدادها و تبادلات مالی مختلفی در سازمان‌ها و کسب‌وکارها جریان دارند که ثبت آنها در امور حسابداری و مالیاتی از اهمیت زیادی برخوردار است. با وجود نظارت دقیق و قوانین وضع‌شده در کشور، پرداخت نادرست مالیات یا عدم پرداخت آن عواقب بدی برای کسب‌وکارها و سازمان‌ها دارد.

نکته جالب در مالیات اینجاست که تمامی فعالیت‌های تجاری و مالی حتی اگر معاف از مالیات باشند در حسابداری مالیاتی محاسبه می‌شوند. در ایران هدف اخذ مالیات بر مبنای تأمین منابع برای خدمات و امکانات عمومی کشور تنظیم شده است.

کلیک کنید

برای دریافت دمو

حسابدار مالیاتی

فعالیت‌های حسابداری در بیشتر کشورهای جهان به دو بخش کلی تقسیم می‌شوند؛ حسابداری عمومی و حسابداری مالیاتی. حسابداری مالیات یا Tax Accounting نسبت به حسابداری عمومی اهمیت و ضرورت بیشتری دارد. رشته‌های دانشگاهی تخصصی حسابداری مالیاتی و حسابداری مالی در دانشگاه‌ها طراحی و تدریس می‌شوند تا حسابداران را به افراد خبره در امور مالیاتی تبدیل کنند.

در این رشته از حسابداری، تمرکز بر روی امور مالیاتی و تنظیم اظهارنامه‌های مالیاتی است و با گزارش‌ها و صورت‌های مالی عمومی سروکار ندارد. به عبارتی حسابدار مالیاتی تنها به انجام اموری می‌پردازد که مستقیماً با مالیات مرتبط باشد.

پس از هر دوره مالی، محاسبه مالیاتی انجام می‌شود. باید اظهارنامه‌های لازم تهیه شوند و محاسبات امور مالیاتی به شکل تخصصی انجام شود. دقت در انجام این محاسبات، شرطی اساسی است؛ زیرا هر گونه خطا و بی‌دقتی، فرار مالیاتی محسوب می‌شود و عواقب بدی خواهد داشت.

حسابداری مالی شامل ثبت و پردازش تمام اسناد مالی و حسابداری مانند صورت‌حساب‌های مالی و ترازنامه‌ها و فعالیت‌هایی می‌شود که با ثبت، تحلیل و بررسی عملکرد مالی کسب‌وکارها در حسابداری سروکار دارند. تمام امور مربوط به حسابداری مالیاتی از سوی اداره دارایی و نهادهای قانونی نظارت می‌شود.

اهمیت حسابداری مالیاتی

حسابداری مالیاتی یک تخصص است و با ضرایب و فرمول‌های پیچیده‌ای انجام می‌شود که حتی متخصصان حسابداری عمومی برای انجام چنین محاسباتی دچار مشکل می‌شوند. فعالیت‌های اقتصادی شرکت‌ها با وجوه نقد و غیرنقد انجام می‌شود.

سازمان‌ها و شرکت‌های بزرگ در بخش حسابداری خود یک حسابدار مالیاتی را به صورت تفکیکی و انحصاری برای انجام امور مالیاتی استخدام می‌کنند. حسابداران مالیاتی با بررسی رویدادها و تراکنش‌های مالی در سازمان‌ها و کسب‌وکارها مبلغ مالیات پرداختی را مشخص می‌کنند.

حسابداران مالیاتی با دانش و مهارت خود راه‌هایی را برای کاهش مالیات پیدا می‌کنند تا در هزینه‌های هر صنعت و سازمان یا کسب‌وکاری صرفه‌جویی شود.

هدف اصلی حسابداری مالیاتی پیشگیری از تحمیل جریمه سنگین مالیاتی است. اگر شرکتی در محاسبات و پرداخت مالیاتی خود دچار اشکال شود، از سوی قانون به فرار مالیاتی متهم شده و جریمه‌های متعددی را در پی خواهد داشت.

وظایف حسابداری مالیاتی

قوانین، اساسی‌ترین پایه‌های امور مالیاتی هستند. حسابدار امور مالیاتی باید با اشرافی که بر قوانین دارد، تمامی امور مربوط به محاسبه و تعیین و اعلام امور مالیاتی را انجام دهد و از هر گونه خطا و اشتباه جلوگیری کند. مواردی که حسابدار مالیاتی در شرح

وظایف خود به آنها می‌پردازد، عبارتند از:

- ارائه راهکارهای مختلف مالیاتی
- تهیه و تنظیم اظهارنامه مالیاتی
- تنظیم لایحه مالیاتی
- محاسبه مالیات
- پیگیری چک‌های برگشتی، دریافتی و وصول نشده
- برنامه‌ریزی بودجه
- تنظیم سوابق مالی
- تنظیم گزارش‌های مقطعی و فصلی
- تهیه و تحریر دفاتر قانونی شرکت
- نظارت بر محاسبات و سیستم‌های حسابداری
- محاسبه مالیات بر درآمد کارکنان شامل دستمزد و حقوق
- تشکیل پرونده‌های مالیات بر ارزش افزوده
- مشاوره و ارائه راهکارهای مالیاتی
- رسیدگی به سوابق و مشکلات مالیاتی و حل آنها
- تهیه گزارش‌های کاربردی و شفاف از بدهی‌های شرکت، هزینه‌ها، درآمد و طلب‌ها

مهارت‌های مورد نیاز حسابداران مالیاتی

مدیریت زمان، آشنایی با انواع روش‌ها و نرم افزارهای حسابداری، قابلیت کار گروهی، دقت و تمرکز لازم برای محاسبات پیچیده از مهارت‌های اصلی یک حسابدار مالیاتی است. علاوه بر این، ویژگی‌های دیگری نیز باید در این افراد وجود داشته و پرورش داده شود. در ادامه به اختصار به آنها اشاره می‌کنیم:

- آگاهی و تسلط بالا بر مسائل مالی مطرح‌شده در صنایع و کسب‌وکارها
- دانش و مهارت محاسبات ریاضی
- روابط عمومی و هوش اجتماعی بالا
- تسلط بر مباحث حسابداری مالیاتی
- انعطاف‌پذیری و تصمیم‌گیری مؤثر

- انتقادپذیری و توانایی حل مسئله
- تسلط بر قوانین مالیاتی و محاسباتی

موارد مورد بررسی در حسابداری مالیاتی

علاوه بر مواردی که پیش از این ذکر شد، در محاسبه مالیاتی موارد زیر بررسی و گزارش می‌شود:

- حقوق کارکنان
- انواع دارایی‌های ثابت
- میزان هزینه و درآمد صورت گردش مواد اولیه و کالا
- مالیات تکمیلی
- تعدیلات سنواتی
- دفاتر مالی و تراز حساب‌ها
- صورت مالی واردات و صادرات
- بهای تمام شده کالا یا خدمات

قوانین مالیاتی

حوزه‌های حسابداری قوانین مربوط به خود را دارند که حسابدار مالیاتی باید بر آنها اشراف داشته باشند. سرفصل‌های این قوانین به طور خلاصه به صورت زیر هستند:

- تکالیف مالیاتی

- قوانین اعتراض، تجدیدنظر
- ساختار مالیات بر ارزش افزوده
- مالیات بر درآمد و اظهارنامه‌ها
- نحوه تشکیل پرونده مالیاتی برای مودیان
- ارائه اظهارنامه الکترونیکی مالیات بر عملکرد سازمان
- قوانین تنظیم بدون نقص مدارک

یک حسابدار مالیاتی با آگاهی کامل از تمامی موارد قانونی وارد عمل شده و بهترین راهکارها را به صاحبان مشاغل و کسب‌وکارها ارائه می‌کند.

روش‌های اصلی حسابداری مالیاتی

در محاسبه مالیات، روش‌های مختلف در نظر گرفته شده است که بنابر وضعیت حاکم بر تبادلات مالی هر کسب‌وکار و سازمان باید شیوه مناسب برای محاسبه در نظر گرفته شود. سه روش اصلی این نوع حسابداری عبارتند از:

- **روش تعهدی:** بررسی میزان هزینه و درآمد در زمان مبادله پول که به صورت تعهد ثبت می‌شود.
- **روش نقدی:** محاسبه مالیات با هزینه‌ها و درآمدهای نقدی انجام می‌شود.
- **روش ترکیبی:** روش تعهدی برای مواردی مثل موجودی کالا و روش نقدی برای معاملات انجام می‌شود که به دلیل پیچیدگی چندان مورد استقبال کسب‌وکارها نیست.

مراحل انجام کار در حسابداری مالیاتی

در حسابداری مالیاتی تمام تبادلات و تراکنش‌های مالی در دفاتر قانونی ثبت و ضبط می‌شوند. انجام امور مالیاتی سازمان با جمع‌آوری انواع رویدادها و تراکنش‌های مالی و طی کردن مراحل مشخصی صورت می‌گیرد. تمامی اسناد بررسی و تحلیل می‌شوند و گزارش صورت‌های مالی بر اساس آنها تنظیم می‌شوند.

در مرحله بعد، رویدادهای مالی به دفاتر ارسال می‌شوند و تراز آزمایشی تهیه می‌شود. اطلاع از صدور سندهایی که در حساب‌های دفترکل ثبت شده‌اند به حسابدار در تنظیم و اصلاح تراز آزمایشی کمک می‌کند.

سپس حساب‌های موقت بسته می‌شوند و تراز آزمایشی نهایی تهیه شده و مالیات بر

اساس درصد مشخصی محاسبه می‌شود. اگر بخواهیم به اختصار و دقت مراحل انجام امور را برشماریم، باید برای انجام محاسبات مالیاتی مراحل زیر انجام شود:

1. تهیه تراز آزمایشی
2. کسب اطلاع از تمامی تراکنش‌ها و رویدادهای مالی
3. بررسی و تحلیل و ثبت رویدادهای مالی
4. تهیه گزارش از صورت‌های مالی
5. انتقال تراکنش‌های مالی به دفاتر ثبت
6. صدور سند و کسب اطلاع از حساب‌های دفتر کل
7. تهیه و تنظیم تراز آزمایشی اصلاحی
8. بستن حساب‌های موقت
9. تهیه تراز آزمایشی نهایی

نحوه انجام حسابداری مالیاتی

در حسابداری مالیاتی با دو دسته مالیات سروکار داریم. مالیات مستقیم و مالیات غیرمستقیم که هر کدام از آنها نیز به دسته‌های دیگر تقسیم می‌شوند. شاید برای شما عناوینی مثل مالیات بر عملکرد، مالیات بر درآمد و مالیات بر دارایی آشنا باشد که از جمله این دسته‌ها هستند. حسابداری هر دسته از مالیات‌ها ویژگی‌های انحصاری خود را دارد و همه محاسبات به یک شکل نیستند. مالیات‌های مستقیم با ثبت و ضبط اطلاعات در حسابداری مالیاتی، اهمیت بیشتری دارند.

از آنجا که این نوع مالیات‌ها یکی از مهم‌ترین منابع درآمد دولت هستند، اهمیت بیشتری می‌یابند. اما مالیات غیرمستقیم قابلیت نگهداری حساب و اطلاعات مالی را ندارد. فرایند وصول مالیات‌های مستقیم پیچیدگی محاسباتی خاص خود را دارند.

- مالیات مستقیم، مالیاتی است که دولت به صورت مستقیم از درآمد و دارایی اشخاص حقیقی و حقوقی برداشت می‌کند. مالیات بر درآمد و مالیات بر دارایی در این دسته مالیات‌ها قرار می‌گیرند. از مالیات‌های مستقیم دیگر می‌توان مالیات بر حقوق، مشاغل آزاد، درآمد اتفاقی، درآمد املاک و حق تمبر را نام برد.
- مالیات غیرمستقیم، مالیاتی است که پرداخت‌کننده مشخصی ندارد و بر کالا و خدمت ارائه‌شده متصل است. مالیات بر واردات، مالیات بر مصرف و مالیات بر ارزش افزوده در این دسته از مالیات‌ها قرار می‌گیرند.
- مشاغل و فعالیت‌های معاف از مالیات شامل فعالیت‌های تولیدی و معدنی و گردشگری، کسب‌وکارهای مرتبط با اختراعات و اکتشاف، کشاورزی روستایی و عشایری، بیمه عمر، هزینه‌های درمانی اشخاص، صادرات کالاهای غیرنفتی، سپرده‌های بانکی، جوایز حوزه‌های علمی و پژوهشی، بخش‌های تعاون، صنایع دستی، شرکت‌های دانش بنیان و موارد دیگری می‌شود.

روش‌های تعیین مالیات

به طور کلی تعیین مالیات با حسابداری مالیاتی به دو صورت تعیین می‌شود. حسابداری علی‌الراس و قبولی دفاتر. در روش علی‌الراس دفاتر و اسنادی که مودی ارائه می‌کند اگر دارای ایراد و نقص باشند، ممیز مالیاتی بر اساس معیارها و مقررات مالیاتی، درآمد

شرکت را محاسبه و مالیات را طبق آن مشخص و مطالبه می‌کند. قبولی دفاتر هم روش و شیوه معمول و مقرر حسابداری مالیاتی است که در آن طبق اسناد ارائه شده، میزان مالیات را مشخص می‌کنند.

صفر تا صد پرداخت مالیات در حسابداری مالیاتی

دولت تعیین کننده میزان مالیات و دریافت کننده آن است که این محاسبه اصول خود را دارد. برای انجام این فرایند باید مراحل زیر توسط بخش حسابداری مالیاتی شرکت انجام شود.

1. تهیه اظهارنامه مالیاتی

در وصول مالیات‌های مستقیم، اولین مرحله تهیه اظهارنامه مالیاتی است. دولت از طریق اظهارنامه مالیاتی به اطلاعات مالی کسب و کارها و سازمان‌ها دسترسی دارد. دولت پس از بررسی اظهارنامه‌ها، میزان مالیات را برای هر بنگاه اقتصادی مشخص می‌کند. اگر اظهارنامه مالیاتی به موقع به دولت ارائه نشود جرأتم سنگینی برای این دیرکرد از سوی دولت تعیین می‌شود.

2. بررسی مالیات

سازمان امور مالیاتی با دریافت اظهارنامه مالیاتی، فرایند بررسی و تشخیص اطلاعات

مالی را انجام می‌دهد. حسابدار مالیاتی موظف است تا اظهارنامه را تنظیم و ارسال کند. سازمان امور مالیاتی هم تا یک سال پس از انقضای تاریخ مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه، به آن رسیدگی می‌کند.

3. توافق امور مالیاتی

زمانی که سازمان امور مالیاتی بررسی‌ها و محاسبات مالیاتی را برای بنگاه تجاری انجام داد و مبلغ مالیات را اعلام کرد، می‌توان درخواست رسیدگی مجدد به آن را از سوی کسب‌وکار ارائه داد. مودی مالیاتی به نمایندگی حسابدار مالیاتی خود تا 30 روز بعد از ابلاغ برگ تشخیص، برای بررسی مجدد به سازمان امور مالیاتی مراجعه و مراتب درخواست رسیدگی را ثبت می‌کند. سازمان امور مالیاتی نیز ظرف 30 روز پس از ثبت درخواست، نتیجه نهایی را اعلام خواهد کرد.

4. حل اختلاف مالیاتی

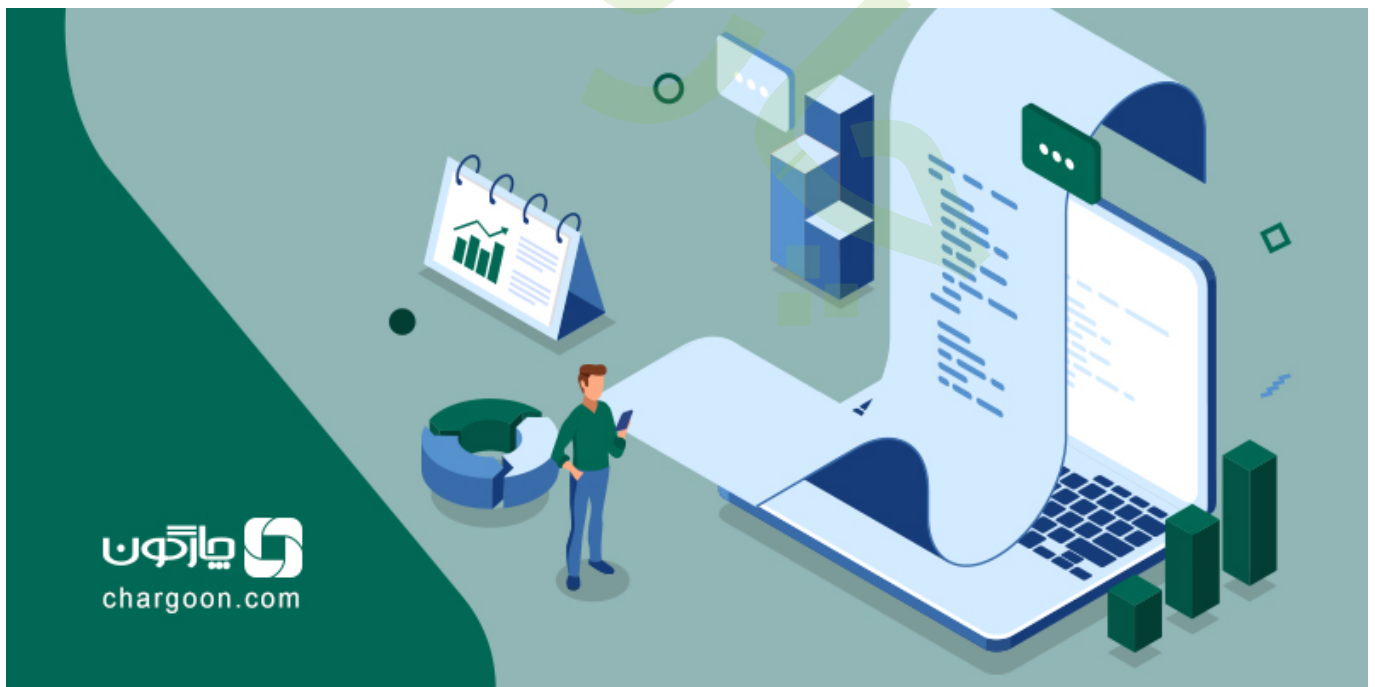
اگر رأی سازمان امور مالیاتی منصفانه و مورد توافق مودی و سازمان نباشد با پیگیری بیشتر، پرونده به هیئت حل اختلاف ارجاع داده می‌شود. در این مرحله رأی صادرشده قابل اجراست.

5. قطعیت رأی مالیات

رأی هیئت حل اختلاف زمانی که به مودی و سازمان امور مالیاتی ابلاغ شود قطعیت می‌یابد و لازم‌الاجرا خواهد بود.

6. پرداخت

در این مرحله پرداخت مبلغ تعیین‌شده از سوی سازمان امور مالیات توسط بنگاه اقتصادی انجام می‌شود. این پرداخت به صورت نقدی، چک یا سفته قابل اجراست.

فاکتور مورد قبول برای محاسبات مالیاتی

طبق قوانین مالیاتی هر نوع خرید و فروش کالا و خدمت باید با فاکتور و ثبت در دفاتر انجام شود. هر فاکتور خرید یا فروش باید اطلاعات زیر را در خود داشته باشد:

- شماره سریال فاکتور
- نام فروشنده یا خریدار
- تاریخ صدور
- کد اقتصادی
- آدرس و شماره تماس
- کد ده رقمی شرکت و کد ملی
- مشخصات کامل محصول یا خدمت
- قیمت هر واحد از محصول یا خدمت
- تعداد کالا یا میزان خدمت
- مبلغ کل یا جمع فاکتور
- امضا و مهر طرفین (خریدار و فروشنده)
- میزان مالیات بر ارزش افزوده
- قیمت کل کالا

حسابداری مالیاتی در سازمان‌های بزرگ

جمع‌آوری داده‌های مالی در سازمان‌های بزرگ به دلیل فراوانی و پیچیدگی تراکنش‌ها

نیاز به متخصص مالیاتی دارد. سازمان‌های بزرگ حتی زمانی که از مالیات معاف باشند نیز باید محاسبات مالیاتی خود را انجام دهند و نیاز به حسابدار مالیاتی دارند.

حسابداری مالیاتی در سازمان‌های کوچک

سازمان‌های کوچک با وجودی که به اندازه سازمان‌های بزرگ دچار پیچیدگی و تعدد تراکنش نیستند، اما باید موارد محاسباتی مالیاتی داشته باشند تا هم ارزیابی‌ها به شکل دقیق و درست انجام شود و هم جهت صرفه‌جویی و کاهش مجازات‌های مالیاتی از تخصص این افراد کمک بگیرند و متحمل هزینه‌های کمتری شوند.

خدمات شرکت‌های حسابداری در حسابداری مالیاتی

شرکت‌های حسابداری که خدمات تخصصی به مشتریان خود ارائه می‌دهند، قطعاً ارائه خدمات مالیاتی نیز خواهند داشت. مهم‌ترین خدماتی که این شرکت‌ها به مشتریان خود ارائه می‌کنند در ادامه آورده می‌شود.

- تهیه و تنظیم اظهارنامه مالیاتی
- تهیه و تنظیم اظهارنامه مالیات بر ارزش افزوده
- مالیات بر درآمد پرسنل
- تهیه و تنظیم گزارش‌های فصلی
- تهیه و تنظیم دفاتر قانونی مثل دفتر روزنامه و اوراق کل
- تنظیم اظهارنامه عملکرد
- پیگیری وضعیت مالیات و تلاش در کاهش میزان مالیات و رفع مشکلات به وجود

آمده

• پیگیری پرونده در صورت وجود پرونده جهت دادرسی مالیاتی

برای دریافت دموی نرم افزارهای مالی

سخن پایانی

حسابداری مالیاتی یکی از ضروریات حفظ هر کسب و کار و سازمانی است که تبادلات اقتصادی و مالی دارد. در انجام محاسبات مالیاتی باید نهایت دقت وجود داشته باشد تا فرار مالیاتی و عواقب آن گریبانگیر مشاغل و کسب و کارها نشود. لازمه صحت فرایندها وجود ویژگی‌ها و مهارت‌های خاص محاسبات مالیاتی در حسابدار مالیاتی است.

حسابدار باتجربه و ماهر و آگاه به قوانین، مهم‌ترین نقش را در تضمین محاسبه صحیح مالیاتی یک سازمان و کسب و کار دارد. حسابداران مالیاتی علاوه بر انجام محاسبات، راه‌های جدیدی برای کاهش پرداخت مالیات، معافیت مالیاتی و بخشودگی مالیاتی را نیز به کار می‌گیرند.